

12.02.2026

Asian tunnus 21322/2025
Julkinen

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
saate: VN/11098/2025

kirjaamo.stm@gov.fi
asin.posti.stm@gov.fi

Lausunto optikon vastaanottoaan varten hankittavissa olevista lääkkeistä (lääkkeen määräämisestä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1088/2010) liitteen 2 muuttaminen)

Pirkanmaan hyvinvointialue katsoo, että

- asetuksen liitteen 2 alle 8-vuotiaita koskeva ikäraja tulee säilyttää
- optikoille ei tule myöntää oikeutta käyttää sykllopentolaattisilmätippoja pienillä lapsilla
- muutoksilla ei tule heikentää lasten potilasturvallisuutta
- sykllopentolaattisilmätippojen käyttöön lapsilla liittyy riski vakaviin systeemiin haittavaikutuksiin, kuten keskushermosto-oireisiin sekä sydämen rytmihäiriöihin, hengityslamaan ja kuumeiluun

Lapsen näön kehittyminen on monimutkainen prosessi, jossa silmien taittovoiman mittaaminen on vain pieni osa kokonaisuutta. Optikon koulutus ei anna valmiuksia varmistaa lapsen näönkehitystä eikä tunnista tilanteita, joissa tarvitaan lääketieteellistä osaamista. Pienet lapset eivät ole vain pienikokoisia aikuisia, ja heidän tutkimisensa on täysin erilaista kuin aikuisten tai nuorten tutkiminen. Lasien määräämisen periaatteetkin ovat hyvin erilaisia. Jos näköä ei oikean diagnoosin ja hoitojen myötä saada kehittymään normaaliksi, myöhemmilläkään toimenpiteillä ei voida tilannetta enää korjata. Heikkonäköisyys on yhteiskunnalle kallista ja yksilön elämän kannalta erittäin merkityksellistä. Lasten elinajanodote on pitkä, joten seuraukset ovat kauaskantoisia.

Kyseistä ikäryhmää vanhempien lasten ja nuorten silmälasien määräämisessä nähdään nykyiselläänkin jo ongelmia, kun optikot määräävät heille kokonaan tarpeettomia tai tarpeettoman kalliita moniteholaseja, joista ei pääsääntöisesti ole hyötyä tässä ikäryhmässä. Tämä lisää kotitalouksien kustannuksia, ja ilmiön voi ennustaa lisääntyvän selvästi, mikäli optikoille mahdollistettaisiin sykllopentolaattisilmätippojen käyttö ja siten silmälasien määräämisoikeus alle 8-vuotiaille lapsille. Pirkanmaan hyvinvointialueella on kouluterveydenhuollosta muutaman vuoden ajan ohjattu 8 vuotta täyttäneet lapset ja nuoret optikoille silmälasien tarpeen arvioon, jos kouluterveydenhoitaja on todennut näöntarkkuuden alentuneen, eikä silmäsaIRAUTEEN viittaavaa ole tullut esiin.

Suomi on valtiona ratifioinut YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista. Sen mukaan lapsi on erityistä suojelua tarvitseva henkilö, jonka oikeuksien toteutumisesta on vastuu sekä lapsen vanhemmilla että viime kädessä valtiolla. Lapsella on oikeus parhaaseen mahdolliseen terveydentilaan ja sairauksien hoitamiseen sekä kuntoutuksen palveluihin (Artikla 24). Kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa ja muissa toimissa on ensisijaisena harkintaperusteena otettava huomioon lapsen etu (Artikla 3). Pienten lasten silmien

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pirkanmaan hyvinvointialue 12.02.2026 klo 15:01. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

tutkiminen taittovoiman määrittämiseen sekä diagnoosien tekeminen sisältyvät ammattiryhmistä vain silmälääkärien koulutukseen.

Lausuntopyynnön kysymykset:

1. *Liittyykö laillistetun optikon vastaanottoaan varten hankittavissa oleviin lääkkeisiin sellaisia riskejä, että alle 8-vuotiaita koskeva raja on välttämätön asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi?*

Kyllä. Syklopentolaattisilmätippoihin liittyy lapsilla riski vakaviin ja ennakkoimattomiin systeemisiin haittavaikutuksiin. Pienet lapset ovat aikuisia herkempiä lääkehaitoille kehon koon, imeytymisen ja keskushermoston kehittymättömyyden vuoksi. Diagnosoiminen on lääkärin tehtävä, eikä optikon koulutus täydennettynäkään riitä lapsen näönkehityksen turvaamiseen.

2. *Antaako optometristin koulutus sellaisenaan tai yhdessä täydennyskoulutusten kanssa riittävät valmiudet lääkkeiden käyttöön alle 8-vuotiaiden vastaanottotoiminnassa asiakas- ja potilasturvallisesti?*

Ei. Lapsen näön kehittyminen on monimutkainen prosessi, jonka ymmärtäminen ei kuulu optikoiden osaamiseen. Täydennyskoulutuksillakaan ei voida korvata lääkärikoulutusta, hätätilanteiden hoitoon liittyvää osaamista eikä kokonaisvastuun kantoa lapsipotilaista. Lasten silmäsairaudet ja niiden diagnosointi edellyttävät silmälääkärin arvioita.

Marko Kataja

Hannele Uusitalo-Järvinen

Kati Ådjers

Vastuualuejohtaja

Ylilääkäri

Poliklinikan vastuulääkäri

Tays Silmäkeskus

Tays Silmäkeskus

Tays Silmäkeskus